

E - BALKAN

Intervju sa osnivačem, kompozitorom i tekstopiscem grupe Legende

Zoran Dašić Daša: Kako sam mali i kad sam jak

08. novembar 2012.

Početak devedesetih godina, prošlog vijeka ex YU je ulazila neprimjetno u novo (ne)kulturno razdoblje. Populacija je brojala malo intelektualaca, čiji glas se nije čuo od ratnih povika, koji su bili na pragu.

Odjednom su počeli da se naglašavaju nacionalni identiteti što prati i pojavu etiketiranja istih u različitim segmentima društva, radi dokazivanja i učvršćavanja.

Sve što je imalo prefiks nacionalnog identiteta bilo je personifikovano a nažalost dosta puta i iskarikirano. Politički i intelektualni establišment je u potpunosti zanemario muziku kao dio nacionalnog identiteta, što je dovelo do početka kraja. Zaokupljeni ratovima, padom socijalnih, društvenih i moralnih normi, dozvoljavaju da se skoro neprimjetno provuče neofolk.

Neofolk (naziv za novokomponovanu narodnu muziku) koja ulazi u živote, javna mjesta i domove namjetljivo. Niko se nije trudio da pokuša da sačuva etno muziku i da objasni njen uticaj na formiranje budućih mladih ljudi. Ono malo intelektualaca što je ostalo, identifikovalo je sebe sa klasičnom i rok muzikom, i u svom radijusu obitavanja branili su se njima od nadolazeće pošasti šunda i kiča. Neofolk koji je do tada bio blizak slojevima radnika i seljaka brzo se proširio na ostatak populacije.

Tokom tih devedesetih akademski, intelektualni krugovi poništavaju turbo folk, jer prijete da nam izbriše vijekove kulturnog identiteta. Borba Davida protiv Golijata!

Život je neumitno tekao, radjale se nove generacije, ali umjesto sa Vivaldijem i Bahom, možda Azrom, uspavljivani su iz tranzistora gdje je po cijeli dan bio repertoar pjesama od :".ip , mala ip, sjedi mi na džip", preko šljivika i livada, kukavica, ličnih karata, Drine koja nosi mudžahedine do žena koje imaju dokaz:" :imam dokaz da si bio sa mnom, imam dokaz za ljubavni čin, imam dokaz nosim ga u sebi, on se zove nerodjeni sin!!!!"

Ne treba da naglašavam da smo kolektivno oboljeli tih godina. Mi smo imali izbor, ali naša djeca nijesu. Sledeći logiku ciklični krug je stvoren. Djevojčice od četiri godine više nijesu htjele da budu ljekarke, majke, učiteljice, svaka je htjela kada poraste da bude Cica, Mica, Vana, Lana, uglavnom šljašteća pjevaljka sa tv-a, sa "estrade".

A na toj "estradi" žene su maksimalno vulgarizovane, ponizile ulogu majke, sve moralne vrijednosti bacile pod noge. Brakovi su na toj estradi trajali kraće nego mixsovi njihovih pjesama(koje i nijesu bile pjesme nego suludo narikanje). Što je najveća tragedija, narkomani , koji su se javno deklarirali, kockari i lopovi nijesu to krili po medijima, a polako su postajali idoli naše djece. Ali nije čudo, jer ako ministarka kulture može da bude kafanska pjevaljka zašto onda Baja Mali Knindža ne može da ima koncert sa filharmonijom?!

Baš u to vrijeme na ovim prostorima se pojavljuje Zoran Dašić sa grupom "Legende". Ljubomorno sam čuvala jedan njihov CD i bezbroj puta ga nanovo slušala, poslije bajke za laku noć, Vuku je bio uspavanka, a vjerujem još mnogim majkama. Zbog te generacije koju su Legende obilježile, Zoran Dašić- Daša priča o tim vremenima, muzici i njenom uticaju na razvoj i kulturu mladog čovjeka.

-Kada je politika podilazila niskom ukusu i hranila kič, Vi ste jedan od rijetih ako ne i jedini koji se odvažio i počeo da stvara muziku koja je sušta suprotnost i totalno neprofitabilna u to vrijeme. Šta Vas je vodilo?

Od samog početka rada postavili smo sebi jedan imperativ - da nas nikada ne bude sramota toga što smo radili, bez obzira na materijalnu dobit. Duboko sam uveren da zlo cveta kada dobri, kvalitetni ljudi miruju i kad i ne pokušavaju da nečim promene stvarnost.

O sebi zaista nikad nisam imao neko visoko mišljenje ali sam osećao obavezu da bar pokušam da nesto uradim. U vreme kada sam odrastao jos uvek je postojao kult čitanja knjiga, poezije i umetnosti uopšte. Kao srednjoškolci razmenjivali smo pesme za koje nismo čuli do tada, upoznavali Prevera, Edgar Alan Poa, J esenjina, Lorku...

Svi smo bili opijeni 'Mostarskim kišama' , 'Ne daj se Ines' ... Danas je to zaboravljeno, u stvari to je potisnuto. Treba samo zagrebat i to će nići. Duboko sam ubedjen da to i dalje čuči skriveno u podsvesti naše dece, ipak ne mogu biti toliko različiti od nas. To je samo jedna generacija iza.

S druge strane mi smo jedni od onih koji se bore da vrate dostojanstvo našem poslu. Kada sam bio mali reč umetnik, muzičar, glumac se izgovaralo sa poštovanjem. Danas sa podsmehom-toliko je devalviralo. Napravili smo od sebe pajace ,talog, estradu u najgorem smislu.

- U mulju ispraznih i nebuloznih tekstova Vi ste pisali o ljubavi i niste je se odrekli ni onda kada je bilo in pjevati (zarad honorara) da je ona prevazidjena. Da li je u tim vremenima bilo teško naći inspiraciju?

Mnogi ne znaju da sam godinama pre Legendi svirao rok muziku,dzez -rok,sving i td. Svirao sam sa najpoznatijim imenima u bivšoj EX YU, radio kao studijski muzičar na mnogim pločama i u to vreme i moj prvi kontakt sa, uslovno rečeno, narodnom muzikom je bio sa "Legendama".

Svoju rok karijeru sam završio kratkim angažovanjem u Ribljoj Čorbi. Već tada sam osećao da više nisam za to. Počeli su da me okupiraju novi zvuci koje sam osećao u sebi. Tada sam kao tridesetogodisnjak shvatio da nikada ne mogu biti tako dobar u roku ili džezu kao Amerikanci,Englezi,Španjolci jer oni to duboko osećaju u sebi .

Nose tu muziku genetski kao što ja nosim ovu koju sada radim. Mislím da je neophodna različitost i da to daje bogatstvo i interesantnost. Bilo bi jako dosadno da svi radimo isto. Napravio sam sa drugarima Legende i izgradili potpuno nov izraz naslonjen na izvornu narodnu,starogradsku muziku ,sa elementima pop muzike, čak u nekim pesmama i rok muzike a za koju se ipak može reći da je sa ovih prostora.

Začinjeno sa lirskim tenorom Ivanom , koji je školovani operiski pevač, koji opet ne peva kao operu već mekano, sa dušom što zaokružuje priču. Još kao roker sam ukapirao da je tekst veoma važan u popularnoj muzici tako da sam posebnu pažnju posvetio tome. Sve najlepše pesme, evergrini imaju lepe reči i to nije slučajno. Najveća imena u našoj muzici, tu mislim na ex Yu, su u stvari pesnici kantautori: Arsen Dedić, Jura Stublić, Balašević, Bora Čorba, Bajaga ... tako sam počeo da pišem svoju životnu priču kroz pesme , pokušavajući da bez neke pretenzije podsetim slušaoce na životne situacije koje su i sami proživeli.

Svako sebe može prepoznati bar u nekoliko pesama. Emocije nisam skrivao jer smatram da zadatak muzike i jeste da probudi u nama emocije i neka stanja koja možemo dohvatiti samo kada smo sami i kada nas ponese atmosfera. U mojim pesmama, pesmama Legendi stihovi su pisani tanano, i odapeti lukom emocija, tako da sve žene i muškarci nalaze u njima ono što bi želeli da čuju i kažu, ali im se ne da.

Da li se neke reči prećute zbog ponosa, tradicionalnog ne pokazivanja ljubavi, ne znam, ali moje pesme su otvorile dveri za svakoga ko u sebi ima zrno ljubavi.

-Nedavno sam pročitala da je Vaša muzika i grupa postala poseban dio izučavanja, kao fenomen koji se javio da odbrani sve ono što je vrijedno: nacionalnu muziku, lirske tekstove i generalno ljubav kao moto u godinama kada ništa nije imalo vrijednost. Da li ste na počecima znali da će poslije dvije decenije vaš cjelokupni rad ući u istoriju?

Verujte i ja sam bio zatečen tim pristupom gledanja na Legende. Normalno, prijatno zatečen. Nikada nisam pomislio da će ovo što sam počeo da radim kao protivtežu u godinama opadajućeg morala i kulture, da poprими te razmere.

Zadnju deceniju primećujem da je to bio pun pogodak. Želeo sam da nas nadživi jedna pesma, ali ima ih više. Počinjao sam sa nadom da ću obići Srbiju i da će znati za nas, a evo Legende su pesmom i koncertima obišle svet. Ko god da izučava našu muziku, nastalu u tom periodu neka ne zaboravi da se nikada nismo odrekli nacionalnog muzičkog identiteta i sačuvali smo sve primese etno muzike Hrvatske, Bosne , Makedonije.

Tada nismo računali da se nadjemo u leksikografiji muzičke literature, jer je vreme bilo takvo, ali sam pred sobom bio "čist", jer sam makar pokušao nešto. Vremena su se promenila i vrednosti konačno izlaze na površinu, tako da znam da sve ove godine nisu bile uzaludne i bačene.

- Za mnoge mlade ljude postali ste sinonim kulture, dostojanstva, sa naglašenom moralnom etikom. Naime, Vi nikada nijeste pripadali estradi a brak i porodicu ste favorizovali u svim momentima i tako oblikovali neke nove generacije čiji ste idoli. Da li to smatrate kao teret i kolika je odgovornost na vama kada su vam ove činjenice poznate?

Ne, to ne doživljavam kao teret. Mi smo samo pokušali da im ukažemo na još jednu alternativu, na još jedan izbor drugačiji od onog koji im se nudi svakodnevno u ovoj posrnuloj sredini. Ovo je vreme bižuterije, vreme osrednjosti gde se prave vrednosti potiskuju i obezvređuju. Mislim da je vreme za budjenje.

Vraćam se ponovo na ono da zlo caruje kad pametni i kvalitetni ćute. Još odavno sam govorio da mi ne pripadamo estradi a porodica je od nastanka prvobitnih zajednica bila stub i ne pada mi napamet da menjam hiljadugodišnja proverena iskustva. Moje je posebno zadovoljstvo ako sam iole doprineo svojim radom na očuvanju moralnih i kulturnih vrednosti.

- Na jednom Vašem koncertu sam vidjela mlade ljude koji su rođeni poslije nastanka "Legendi", a sada su u prvim redovima i pjevaju svaku Vašu pjesmu. Kako se osjećate kada njih vidite tu?

Meni je drago kad vidim puno mladih na našim koncertima, (u posljednje vreme publika se neverovatno podmladila), kako pevaju naše pesme i to mi daje nadu i uverenje da ipak nije sve propalo, da ove godine koje smo uložili ipak nisu bačene, da smo ostavili iza sebe nešto vredno što će ostati.

Pošto ste mi dali kompetentnost da govorim o mladim naraštajima, mogu da kažem da se generalno zadnjih godina vidi veliki pozitivni pomak. Sve češće umeju da prepoznaju kvalitetne stvari u društvu, kulturi, muzici, što me posebno raduje.

-Mnogo puta su novinari i nekompetentni ljudi pravili malverzacije na pjesmu "Molitva". Šta bi ste Vi rekli o njoj?

'Molitvu' sam napravio kao svoj glas očaja i bunta protiv univerzalnog zla koje nas okružuje. Ovo je vreme zla, licemerja, bezobzirnosti, uskih interesa. Potrefilo se da je pesma nastala za vreme bombardovanja kada sam se upitao ko je sledeći na redu. Balkan smatram svojim domom i svi su tog trenutka bili ugroženi na njemu.

Moj mali dilenovski pokušaj koji je na žalost loše protumačen kod nekih neupućenih koji tekst nisu umeli da čuju, mada se sve češće pitam da li su uopšte želeli da ga čuju u izvornom obliku. Ponekad pomislim da su zlonamerni pokušali da diskredituju univerzalnu pesmu, jer drugo ništa nisu uspjeli da pronadju u našem radu, pa su oko Molitve napravili celu, bespotrebnu priču. Molitva se uvek peva na prostorima ex YU i na koncertima širom sveta.

- Za Dašu i Legende kažu da uvijek ostave dio srca u Crnoj Gori i uvijek se nanovo vraćaju po njega? Da li su "glasine" tačne?

U Crnoj Gori se osećamo izuzetno dobro prihvaćeni i veoma smo zahvalni zbog toga. Mi dolazimo otvorenog srca, pružene ruke za prijateljstvom i mnogo nam je lepo nkad vidimo da je to prepoznato. Osećamo se kao kod kuće (da ne pominjem poreklo čestite i poštene kuće Dašića). Oduvek sam se osećao kao običan, mali čovek kome je Bog dao sreću da ljudi prepoznaju ono kvalitetno što dajem.

<http://www.e-balkan.net/kultura/17261-zoran-dai-daa-kako-sam-mali-i-kad-sam-jak.html>

Intervju vodila **Olivera Mašanović**,

kolumnistkinja portala **E-Balkan.net**

Photo: Novosti.rs, sajt grupe, Balkanmedia, Eventim.rs, Mosquito